

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

19 decembrie 2022

Colegiul Penal lărgit în componența:

președinte

judecători

mun. Chișinău

Nadejda Toma

Liliana Catan

Ion Guzun

Iurie Diaconu

Victor Boico

a judecat, fără participarea părților, recursul ordinar declarat împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 aprilie 2022, de către avocatul Grigore Bîtcă în numele inculpatului

Curașin Eduard xxxxx, născut la xxxxx,
originar din xxxxx, domiciliat în xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 09.09.2014-08.04.2019;

Instanța de apel: 21.05.2019-14.04.2022;

Instanța de recurs: 16.11.2022 –19.12.2022.

Asupra recursului ordinar declarat, Colegiul Penal lărgit

c o n s t a t ă:

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, din 08 aprilie 2019 Curașin Eduard a fost achitat de învinuirea adusă în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, deoarece fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii.

2. Pentru a se pronunța în cauza dată, prima instanță a reținut că, Curașin Eduard *a fost pus sub învinuire* pentru faptul că, în perioada lunilor septembrie-decembrie 2011, aflându-se la oficiul SRL „Aetos Bordei” din str. Rabbi Țirilson 4, mun. Chișinău, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, afirmând și obligându-se intenționat fals, sub pretextul de a investi banii solicitați în afacerea sa, neavând intenția executării angajamentului asumat, a însușit prin înșelăciune și abuz de încredere de la Bordei Evghenii mijloace bănești în sumă totală de 29205 dolari SUA, ce constituiau 344379,52 lei, conform cursului valutar stabilit de Banca Națională a Moldovei, cauzându-i părții vătămate daună materială în proporții deosebit de mari.

Aceste acțiuni ale lui Curașin Eduard, de către organul de urmărire penală, au fost calificate în baza art. 190 alin. (5) Cod penal – dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune sau abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari.

3. Nefiind de acord cu soluția adoptată, apeluri au declarat procurorul Gololobov Lidia și avocatul Dodica Ruslan, în numele părții vătămate Bordei Evghenii.

3.1. Procurorul prin apelul declarat a solicitat casarea totală a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Curașin Eduard a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, la închisoare pe un termen de 9 ani, în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și exercita activități legate de gestionarea bunurilor materiale pe un termen de 5 ani.

În motivarea apelului, s-a indicat că nu a fost respectată dispoziția art. 101 Cod de procedură penală, or prima instanță doar a enumerat probele, lăsându-le fără apreciere. Mai mult, a fost reținută nulitatea unor probe, fără a fi constatate temeiurile ce ar permite o asemenea acțiune.

3.2. Avocatul Dodica Ruslan în apelul declarat în numele părții vătămate Bordei Evghenii a solicitat casarea totală a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri prin care Curașin Eduard să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin.(5) Cod penal.

În susținerea cererii de apel a fost invocat motive similare cu apelul declarat de către procuror (*a se vedea pct. 3.1. a prezentei hotărâri*), suplimentar arătând că prima instanță și-a motivat soluția de achitare, indicând la inadmisibilitatea probelor, cu toate că tot ea, inițial, prin încheierea emisă în ședința preliminară, le-a admis ca fiind pertinente.

Totodată, la baza învinuirii înaintate lui Curașin Eduard nu stau doar declarațiile părții vătămate de la urmărirea penală, ci declarațiile acestuia depuse în ședința de judecată, pe care instanța le-a admis de rînd cu declarațiile celorlalti martori, inclusiv și înscrisurile administrate la dosar în rîndul cărora era și explicația scrisă de mîna de către inculpatul Curașin Eduard, în care acesta a recunoscut că a primit bani de la Bordei Evghenii dar nu i-a restituit deoarece nu a reușit.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 aprilie 2022 au fost admise apelurile, casată total sentința și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Curașin Eduard a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, la închisoare pe un termen de 8 ani și 6 luni, în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și exercita activități legate de gestionarea bunurilor materiale pe un termen de 5 ani.

S-a dispus încasarea din contul lui Curașin Eduard în beneficiul părții vătămate Bordei Evghenii suma de 29205 dolari SUA, echivalentul în lei, conform cursului stabilit de către BNM la data executării deciziei.

4.1. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a constatat că inculpatul Curașin Eduard, în perioada lunilor septembrie–decembrie 2011, aflându-se la oficiul SRL „Aetos Bordei” din str. Rabbi Țirilson 4, mun. Chișinău, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, afirmând și obligându-se intenționat fals, pretextul de a investi banii solicitați în afacerea sa, neavând intenția executării angajamentului luat, a însușit prin înșelăciune și abuz

de încredere de la Bordei Evgheni mijloace bănești în sumă de 29205 dolari SUA, ce constituiau 344379,52 lei MDA, conform cursului valutar stabilit de Banca Națională a Moldovei, cauzându-i părții vătămate daună materială în proporții deosebit de mari.

Aceste acțiunile ale lui Curașin Eduard au fost calificate, de către instanța de apel, în baza art. 190 alin. (5) Cod penal – *escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune sau abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari.*

Fiind audiat inculpatul nu a recunoscut vina, declarațiile lui fiind apreciate ca fiind făcute în scopul exercitării libertății la auto-incriminare, motivându-se că cele relatate de Curașin Eduard nu coroborează și nu se completează prin ansamblul probator administrat de acuzare.

Prin urmare, starea de fapt și de drept a fost reținută de către instanța de apel din:

- declarațiile părții vătămate Bordei Evghenii depuse la instanța de fond și cercetate suplimentar în cea de apel, cât și cele depuse în instanța de apel;
- declarațiile martorului Pașa Nicolai depuse la instanța de fond și cercetate suplimentar în cea de apel, cât și cele depuse în instanța de apel;
- declarațiile martorului Perciuc Ecaterina depuse la instanța de fond și cercetate suplimentar în cea de apel, cât și cele depuse în instanța de apel;
- declarațiile martorului Bordei Veaceslav depuse la instanța de fond și cercetate suplimentar în cea de apel, cât și cele depuse în instanța de apel.

Cu referire la componența de infracțiune incriminată inculpatului, instanța de apel a notat că obiectul material al infracțiunii de escrocherie este format din bunurile care au o existență materială, sunt create prin munca omului, dispun de valoare materială și cost determinat, fiind bunuri mobile și străine pentru făptuitor.

Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 190 Cod penal are următoarea structură: fapta prejudiciabilă alcătuită din două acțiuni (inacțiuni): a) acțiunea principală, care constă în dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane; b) acțiunea sau inacțiunea adiacentă, care constă, în mod alternativ, în înșelăciune sau abuz de încredere; 2) urmările prejudiciabile sub forma prejudiciului patrimonial efectiv a cărui mărime se situează între limitele de care depășesc 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei; 3) legătura de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile.

Prin intermediul înșelăciunii sau al abuzului de încredere făptuitorul exercită o influențare psihică asupra conștiinței și voinței victimei care, ca și cum cedând bunurile sale făptuitorului, presupune în mod eronat că ultimul este îndrituit a le lua. În astfel de situații nu se pune la îndoială că se lezează libertatea manifestării de voință, concretizată în facultatea persoanei de a adopta, în mod nestingherit, decizii privind dispunerea de bunurile care se află în posesia sa. Deși, în aparență, victima își transmite bunurile benevol către făptuitor, aceasta nu este decât o „prezentare scenică” făcută cu scopul de a demonstra celor din jur (deseori, inclusiv „martorilor oculari” care fac parte din același grup infracțional) caracterul „legitim” al tranzacției efectuate.

Infrațiunea specificată la art. 190 Cod penal este o infracțiune materială. Ea se consideră consumată din momentul în care făptuitorul obține posibilitatea reală de a se folosi sau a dispune de bunurile altuia la propria sa dorință.

În art. 190 Cod penal noțiunea „dobândire ilicită” are sensul autentic de „sustragere”. Nu există nici un temei de a afirma că escrocheria nu este o infracțiune săvârșită prin sustragere.

Prin intermediul înșelăciunii sau abuzului de încredere făptuitorul exercită o influențare psihică asupra conștiinței și voinței victimei care, ca și cum cedând bunurile sale făptuitorului, presupune în mod eronat că ultimul este îndreptățit a le lua. În astfel de situații nu se pune la îndoială că se lezează libertatea manifestării de voință, concretizată în facultatea persoanei de a adopta, în mod nestingherit, decizii privind dispunerea de bunurile care se află în posesia sa. Deși, în aparență, victima își transmite bunurile benevol către făptuitor, aceasta nu este decât o „prezentare scenică” făcută cu scopul de a demonstra celor din urmă (deseori, inclusiv „martorilor oculari” care fac parte din același grup infracțional) caracterul „legitim” al tranzacției efectuate.

Latura subiectivă a infracțiunii analizate se manifestă, în primul rând, prin vinovăție sub formă de intenție directă. De asemenea, la calificarea faptei este obligatorie stabilirea scopului special – a scopului de cupiditate.

Subiectul infracțiunii specificate la art. 190 Cod penal este persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 14 ani.

Raportînd circumstanțele de drept în raport cu cele de fapt, instanța de apel a considerat că în acțiunile inculpatului Curașin Eduard, sunt prezente elementele infracțiunii escrocherie, și anume latura obiectivă a infracțiunii incriminate, în acest context, se rețin declarațiile părții vătămate Bordei Evghenii, care în ședința instanței de fond, a declarat că, Curașin Eduard în aprilie s-a apropiat de el cu rugămintea să-i dea bani pentru a face investiții într-un utilaj și echipament ca să-și mărească producerea ca să acapareze o parte mai mare de piață. În aprilie i-au fost dați suma de 12000 de dolari, asta a fost prima tranșă. Au fost martori colaboratorii firmei „Aetos Bordei”, contabilă Perciuc Ecaterina și directorul Bordei Veaceslav.

Atunci i-a spus că în timp de jumătate de an va face investiții în echipament și utilaj și îi va întoarce banii.

În repetate tranșe până în decembrie i-a mai dat bani, este un grafic până la suma de 29225 dolari, asta a fost până la începutul lunii decembrie 2011.

Odată în lună el venea la sediul firmei „Aetos Bordei” să facă inventarierea și actul de verificare.

După jumătate de an a început să-l întrebe care este soarta banilor, ce-i cu utilajul și cu echipamentul și când îi întoarce înapoi.

Sub diferite pretexte și pricini tot amâna rambursarea.

În august 2013 a dispărut, a început să-l caute și să întrebe unde sunt banii personali, atunci i-a răspuns că nu este dispus să-i întoarcă și atunci i-a spus că o să se adreseze la poliție, i-a răspuns peste o lună să vină în Tiraspol și să ia banii. Ca răspuns a fost că în Tiraspol nu se duce și de unde i-a luat acolo să-i aducă. Se gândea că în Tiraspol poate să-i facă vreo provocare. Îi contactau niște persoane, și

care se prezentau ca colaboratori de poliție și să închidă tema, că el are posibilități de a înceta cazul. Atunci a fost nevoit să se adreseze la poliție.

Astfel, din declarațiile părții vătămate Bordei Evghenii rezultă că Curașin a luat banii de la partea vătămată ca persoană fizică, cu titlu de împrumut, pentru a le folosi și a le restituit pătimitului după o anumită perioadă de timp, însă după ce inculpatul a întrerupt legătura cu fratele său (cu care avea relații privind activitatea de întreprinzător), urmare a cărui fapt nu a prelungit contractul cu firma fratelui său, ulterior inculpatul a refuzat să restituie banii sub diferite pretexte, fără ca partea vătămată să fi avut careva angajamente față de inculpat.

La fel a fost constatat că inculpatul nu a procurat careva utilaje pentru care a solicitat bani de la partea vătămată sub formă de împrumut, iar ulterior a refuzat să restituie banii părții vătămate, invocând diferite angajamente pe care nu le-ar fi îndeplinit fratele părții vătămate Bordei Veaceslav în calitatea sa de administrator al firmei SRL „Aeton Bordei”.

Faptul transmiterii banilor de către partea vătămată către inculpat în rate la sediul firmei fratelui, în bani cash, a fost conformat de declarațiile martorilor acuzării Perciuc Ecaterina, Bordei Veaceslav, care au declarat că au asistat la toate tranșele în care au fost transmiși bani, iar inculpatul la poliție a promis că până la sfârșitul anului 2011 va restitui banii.

La fel din declarațiile părții vătămate Eugeniu Bordei rezultă că inculpatul a întrerupt toate legăturile cu fratele lui și cu dînsul în acel moment, nu răspundea la telefon pînă a fi dat în căutare.

Astel, deși inculpatul Curașin Eduard, categoric a negat fapta incriminată, invocînd faptul că la caz sunt prezente niște relații civile, vinovăția inculpatului se dovedește prin declarațiile părții vătămate Bordei Evghenii, care coroborează cu declarațiile martorului Bordei Veaceslav, care fiind audiat în instanța de fond, a relatat că, a fost încheiat contractul cu firma inculpatului și au început să activeze în baza contractului. Livrarea mărfii se făcea în baza facturilor fiscale, prin transfer, conform cerințelor contractului. După o perioadă de timp Curașin s-a adresat, să-i fie împrumutată o sumă de bani pentru utilaj, mecanisme de tăiat, mese de ambalaj. Atunci i-a comunicat că nu dispune de surse în plus pentru cerința d-lui și în acest moment în oficiu era Bordei Eugen, fratele lui. Atunci Curașin Eduard s-a adresat la Bordei Eugen ca să-i împrumute bani pentru utilaj, i-a spus că nu dispune la moment de așa sume. Încăperea care o arenda SRL ”Aetos Bordei” avea o cameră mare, de aceea când a fost transmisă prima sumă de bani era la fața locului și a văzut, suma de 12 000 de dolari, peste un timp a fost martor la transmiterea sumei de 1500 de dolari, Curașin Eduard venea la oficiu și lua sumele de bani de la Bordei Eugen în lunile septembrie, octombrie, noiembrie. Fiind rudă cu Bordei Eugen, era martor la fiecare transmitere, suma totală echivala cu aproximativ 29000 – 30000 de dolari. Sumele bănești nu au fost restituite. Curașin Eduard are datorii față de „Aetos-Bordei” materialele care nu le-a restituit, suma de 16000 – 18000 lei.

Astfel, din declarațiile martorului Bordei Veaceslav rezultă că în prezența lui au fost transmise de către partea vătămată Bordei Eugeniu inculpatului în mai

multe tranșe diferite sume bănești cu împrumut, dar inculpatul pe parcursul anumitor perioade de timp a refuzat să le restituie, sun diferite pretexte.

La fel, din declarațiile martorului Pașa Nicolae rezultă că inculpatul categoric a refuzat executarea obligațiilor privind restituirea datoriei, opunându-se și măsurilor de executare silită pe care le iniția să le facă executorul judecătoresc.

Totodată potrivit declarațiilor date de către martorul Perciuc Ecaterina, rezultă că inculpatul a împrumutat de la Bordei Evghenii bani pentru utilaj pentru că utilajul care îl avea nu mai era în stare bună, și din câte cunoaște nici utilajul și nici bani nu au fost întorși. Prima sumă care a împrumutat-o era în aprilie 2012 de 12000 de dolari și pînă în toamna 2012 a mai luat încă sume în total de pînă la aproximativ 30000 de dolari.

La individualizarea pedepsei inculpatului Curașin Eduard, instanța de apel a făcut referire la gravitatea infracțiunii săvârșite, care se atribuie la categoria infracțiunilor deosebit de grave, la modul de săvârșire a infracțiunii, aceasta fiind comisă din intenție, la personalitatea inculpatului, care anterior nu a fost condamnat, la lipsa circumstanțelor ce ar atenua sau agrava răspunderea penală.

Prin urmare, raportând fapta comisă la urmările prejudiciabile ale faptei și personalitatea inculpatului, instanța de apel a apreciat că scopurile prevăzute la alin. (2) art. 61 Cod penal vor fi atinse doar prin aplicarea pedepsei cu închisoare pe un termen de 8 ani și 6 luni, în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și a exercita activități legate de gestionarea bunurilor materiale pe un termen de 5 ani

Totodată instanța de apel a considerat necesar a dispune încasarea de la inculpat în beneficiul părții vătămate a sumei de 29205 dolari SUA în lei moldovenești conform cursului stabilit de către BNM la data executării prezentei decizii, cu titlu de prejudiciu material cauzat prin infracțiune, urmare a constatării vinovăției inculpatului și nerecuperării prejudiciului cauzat prin infracțiune de către inculpat.

5. Împotriva deciziei, recurs ordinar declară avocatul Grigore Bîtcă, în numele inculpatului Curașin Eduard, care invocând prezența erorilor de drept prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) și 15) Cod de procedură penală, solicită casarea totală a deciziei, cu menținerea sentinței.

În motivarea recursului ordinar, titularul indică că:

- la baza soluției de condamnare au fost puse doar declarațiile martorilor învinuirii și a părții vătămate, care s-au redus la confirmarea faptului transmiterii de către ultimul un împrumut inculpatului pentru procurarea utilajului de fabricare a hârtiei igienice și au fost apreciate unilateral și subiectiv, fără a fi înlăturate contradicțiile dintre declarațiile depuse în prima instanță și susținute în cea de apel;

- deși partea vătămată și martorii Bordei Veaceslav și Perciun Ecaterina au declarat despre prezentarea, pînă la transmiterea banilor, de către Curașin Eduard a unui business-plan de procurare a utilajului pentru extinderea producerii, acest plan nu este anexat la materialele dosarului și nu a fost prezentat nici la o etapă a procesului penal;

- partea vătămată Bordei Evghenii a negat legătura între transmiterea banilor inculpatului și activitatea în comun ale societăților comerciale „Aetos-Bordei” SRL

și „EcoPapir” SRL, ceea ce contravine declarațiilor martorilor Bordei Veaceslav și Perciuc Ecaterina;

- Bordei Evghenii a recunoscut că a investit în firma inculpatului, având interes de a obține beneficiu, fapt care demonstrează existența între Bordei Evghenii și Curașin Eduard a relațiilor civile, de împrumut, iar inculpatul recunoaște primirea banilor în împrumut, fiind conștient de necesitatea restituirii lor, însă după cum au convenit cu Bordei Evghenii, datoria urma a fi stinsă din venitul obținut în rezultatul activității în comun a firmelor lor în baza contractelor de arendă a mărcii comerciale „Papiroff”, nr. 12/04 din 12.04.2011 (vol. I, f.d. 52-54), de activitate comună în producere a hîrtiei igienice, nr. 20/02 din 20.02.2012 (vol. I, f.d. 30-37);

- martorul Pașa Nicolae, executor judecătoresc, nu a confirmat și nici nu a infirmat învinuirea inculpatului. Declarațiile sale țin de o procedură de executare, care nu are tangență cu cauza penală și evident nu pot fi puse la baza învinuirii inculpatului;

- buna credință cu care a acționat inculpatul față de obligațiile sale în legătură cu primirea banilor de la partea vătămată, utilizarea lor în scopul restituirii datoriilor sale personale, despre care Bordei Evghenii cunoștea la momentul primirii lor, inclusiv utilizarea lor în scopul producerii este confirmată prin: confirmarea datoriei față de partea vătămată, propunerile de a fi trecute în contul datoriei 50% din costul producției supranormative livrate (vol. II, f.d. 62), factura nr. 0052794 din 15.09.2013 despre livrarea producției în sumă de 64927 lei în contul datoriei (vol. II, f.d. 69);

- nu au fost cercetate și apreciate de instanța de apel probele în confirmarea lipsei necesității de procurare a utilajului suplimentar pentru extinderea producerii hîrtiei igienice, despre care partea vătămată cunoștea la transmiterea primei tranșe de bani în mărime de 12000 dolari SUA. Conform rapoartelor de expertiză nr. 0280996 din 09.08.2010 și nr. 0315968 din 29.03.2012 (vol. III, f.d. 47-50, 239-240) s-a constatat că „EcoPapir” SRL dispune de utilajul necesar pentru prelucrarea a 230 tone materie primă pentru confecționarea ruloanelor de hîrtie igienică, prevăzută în contractul nr. 20/02 din 20.02.2012, încheiat între „EcoPapir” SRL (producător) și „Aetos-Bordei” SRL (beneficiar).

Prin urmare, declarațiile părții vătămate și a martorilor învinuirii referitor primirii banilor în scopul procurării ulterioare a utilajului, conform planului de afacere, prezentat de inculpat, nu corespund realității, fiind în contradicție cu declarațiile inculpatului și declarațiile martorilor Zanoci Axenia și Ababii Alevtina;

- nu au fost cercetate și apreciate probele apărării privind utilizarea banilor primiți de la partea vătămată, care demonstrează lipsa scopului de îmbogățire din partea inculpatului și a dobândirii ilicite a bunurilor părții vătămate.

Conflictul de interese între inculpat și Bordei Evghenii a apărut datorită faptului neacoperii cheltuielilor de producere a hîrtiei igienice din profitul obținut, drept rezultat al nerespectării de către „Aetos-Bordei” SRL a obligației contractuale de livrare a materiei prime, care sub pretextul scăderii vânzărilor hîrtiri igienice, a încetat furnizarea materiei prime. În realitate, „Aetos-Bordei” SRL, fără a rezilia contractul de fabricare a hîrtiei igienice cu „EcoPapir” SRL, începînd cu

01.10.2013 a încheiat un contract de fabricare a hârtiei igienice cu un alt producător, folosind marca comercială a inculpatului „Papiroff” contrar condițiilor contractului de arendă a ei. Prin notificarea din 12.10.2013, inculpatul a informat „Aetos-Bordei” SRL despre rezilierea contractului de arendă a mărcii comerciale și interzicerea fabricării hârtiei igienice sub această marcă comercială, după care Bordei Evghenii a solicitat restituirea sumei transmise lui. Propunerile inculpatului de a fi trecute în contul datoriei producția livrată peste volumul prevăzut în contract au fost respinse de către partea vătămată. Nu a fost acceptată nici propunerea privind stingerea datoriei din contul profitului neobținut din culpa „Aetos-Bordei” SRL, care a încetat furnizarea materiei prime (vol. II, f.d. 62);

- instanța de apel eronat a stabilit „înșelăciunea” și „îmbogățirea”, reținând în acest sens doar declarațiile părții vătămate și a martorilor învinuirii fără a cerceta și a aprecia declarațiile inculpatului și probele apărării;

- temeiul aplicării răspunderii penale pentru escrocherie apare în cazul imposibilității apărării drepturilor subiective prin mijloacele justiției civile, adică justiția penală are un caracter accesoriu față de justiția civilă. O asemenea abordare este stabilită de jurisprudența CtEDO (*a se vedea cauza Ringvold versus Norvegia*).

6. În corespundere cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, referință depune procurorul, solicitând respingerea recursului ca inadmisibil.

7. Titularul recursului ordinar s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a depus cererea în termen.

8. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea totală a deciziei și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Potrivit prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, *judecând recursul împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.*

Art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală stipulează că, *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept, comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.*

Din conținutul cererii de recurs rezultă că titularul invocă prezența erorilor de drept prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) și 15) Cod de procedură penală – *instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței; nu au fost întrunite elementele infracțiunii și instanța de judecată internațională, prin hotărâre pe un alt caz, a constatat o încălcare la nivel național a drepturilor și libertăților omului care poate fi reparată și în această cauză.*

Verificând și analizând decizia instanței de apel, raportat la motivele invocate de recurent, Colegiul penal lărgit constată că speței nu-i este aplicabilă soluția solicitată de recurent și prevăzută de art. 435 alin. (1) p. 2) lit. a) Cod de procedură penală – *admite recursul, casează total hotărârea atacată și menține hotărârea primei instanțe, când apelul a fost greșit admis* – deoarece sentința de achitare este

viciată în sensul că **hotărârea instanței de fond nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.**

La acest capitol, Colegiul reține că o hotărâre motivată trebuie să conțină motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței la adoptarea soluției, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților în raport cu analiza probatoriului administrat în cauză (*hotărârea CtEDO Fomin versus Republica Moldova*).

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, *sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată.*

La caz, instanța de fond a achitat inculpatul pe motiv că fapta sa nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

Prin urmare, partea descriptivă a sentinței urma să conțină o motivare în acest sens.

Cu toate acestea, din lecturarea hotărârii se reliefează împrejurarea că instanța de fond a achitat pe Curașin Eduard deoarece „...*probele prezentate de către partea acuzării (cu referire doar la cererea și declarațiile părții vătămate) se atribuie la cauza penală nr. 20130202795 și nu la cauza nr. 2013022460 dedusă judecății.*”.

Colegiul, califică o asemenea motivare ca fiind una divergentă, inacceptabilă și care demonstrează că instanța a examinat cauza superficial, fără a intra în esența învinuirii aduse.

Totodată, la baza învinuirii înaintate lui Curașin Eduard nu stau doar declarațiile părții vătămate de la urmărirea penală, ci declarațiile acestuia depuse în ședința de judecată, pe care instanța le-a admis de rînd cu declarațiile celorlalti martori, inclusiv și înscrisurile administrate la dosar.

De asemenea, **instanța de fond doar a enumerat și descris probele administrate pe întreg procesul penal, efectuând o analiză și motivare neconvingătoare a concluziilor sale, deviind astfel de la cerințele prevăzute de art. 384-397 Cod de procedură penală.**

În acest sens se statuează că, instanța de fond a omis a se expune asupra faptului că în baza materialelor cauzei penale *nr. 20130202795* a fost pornită cauza penală dedusă judecății (f.d. 2, vol. I), iar Bordei Evghenii a fost audiat în calitate de parte vătămată la 08 iulie 2014, ulterior pornirii procesului penal (f.d. 118-119, vol. I).

Mai mult, concluzia instanței de fond contravine prevederilor art. 94 și art. 251 alin. (4) Cod de procedură penală, or părțile nu au invocat la nici o etapă a procesului penal inadmisibilitatea probelor precum și nici nulitatea lor.

La fel, **instanța de fond nu a făcut o coroborare între probele administrate, or în partea descriptivă a hotărârii doar au fost enunțate probele, descriindu-se doar conținutul acestora, fără a fi indicat ce confirmă sau infirmă acestea.**

Așadar, statuările instanței de fond nu pot fi considerate ca corespunzând exigențelor CoEDO, or obligația instanței de a-și motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil și doar o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (*hotărârea CtEDO Suominen versus Finlanda*), iar omisiunea instanței de a face o

analiză a probatoriului administrat și de a se expune argumentat asupra fiecărei probe în parte, este cu certitudine o eroare de drept ce nu permite menținerea hotărârii.

În continuare, Colegiul constată că speței îi sunt aplicabile prevederile art. 435 alin. (2) lit. c) Cod de procedură penală potrivit căroră *judecând recursul, instanța casează total decizia și dispune rejudecarea de către instanța de apel, or eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs*, reieșind din următoarele:

În conformitate cu art. 414 alin. (6) Cod de procedură penală, *instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal*.

La caz, aceste prevederi legale nu au fost respectate, fapt ce rezultă din raportarea conținutului procesului-verbal al ședinței de judecată din 14 aprilie 2022 (f.d. 31-33, vol. V) cu cel al părții descriptive a deciziei recurate (f.d. 44-57, vol. V).

În sensul celor menționate, Colegiul reține că în ședința de judecată nu au fost cercetate suplimentar declarațiile făcute de inculpat în prima instanță, cu toate acestea conținutul lor a fost reflectat în pct. 10 a deciziei recurate.

Prin urmare, **instanța de apel a pus la baza concluziei de condamnare probe ce nu au fost cercetate în ședința de judecată.**

Totodată, reținând prevederile art. art. 100 alin. (4), 101 alin. (1)-(4) Cod de procedură penală, Colegiul evidențiază că, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă. Verificarea constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor și ea poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de normele de procedură penală și se efectuează la toate fazele procesului penal.

Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor. Într-o hotărâre este necesar nu numai de a enumera probele, dar și de a expune esența acestora și legătura lor cu conținutul altor probe care în ansamblu confirmă sau infirmă o circumstanță pe cauză, de a argumenta de ce unele probe sunt admise, iar altele respinse.

Astfel, instanța de recurs menționează că aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, deoarece întregul volum de muncă depus de către organele de urmărire penală, de instanțele judecătorești, cât și de părțile din proces, se finalizează prin soluția ce va fi dată în urma acestei activități. Mai mult, justa apreciere contribuie la elucidarea adevărului și la echitatea procedurii desfășurate pentru toate părțile la proces.

Legea stabilește că probele admisibile sunt apreciate din punct de vedere al coroborării lor, după veridicitate, relevanța, concludența și utilitatea acestora. Doar simpla enumerare a probelor, fără coroborarea lor, nu reprezintă efectuarea

procesului de apreciere a probelor, în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală, iar hotărârea este bazată pe presupuneri, fără a se face o analiză multilaterală și coerentă a tuturor probelor, a legăturii dintre ele.

În speță, Colegiul statuează că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost respectate pe deplin la judecarea cauzei în apel.

Pentru a concluziona astfel, instanța de recurs menționează că, la cererea procurorului și a avocatului inculpatului, au fost cercetate suplimentar declarațiile depuse de partea vătămată la urmărirea penală, contracte, bonuri fiscale, recipisa, extrasul operațiunilor de transfer între conturi și acte confirmative (f.d. 32-33, vol. V) însă acestea nu au fost reflectate în partea descriptivă a deciziei, fiind lăsate fără apreciere.

La acest capitol Colegiul arată că, instanța de apel în rezultatul judecării apelurilor declarate de procuror și partea vătămată după pronunțarea unei sentințe în favoarea inculpatului, urma să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, în coroborare cu probele administrate, pe care urma să le aprecieze conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, și în concluziile sale să motiveze admiterea unor probe sau respingerea altora (art. 394 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală).

Însă, contrar acestor prevederi legale, instanța de apel s-a pronunțat insuficient de clar asupra admisibilității sau inadmisibilității probelor administrate și cercetate, selectiv reținând conținutul unor probe la formarea concluziilor sale, fără a efectua o analiză amplă, ținând cont și de alte aspecte ce rezultă din conținutul ansamblului probator, precum și cele atenționate în apelul declarat de partea acuzării, prezența sau lipsa elementelor infracțiunii imputate ultimului, efectuând o analiză și motivare neconvingătoare a concluziilor sale.

Tot aici, Colegiul menționează că instanța de apel nu s-a expus în nici un mod asupra argumentelor invocate în apărare (*natura civilă a relațiilor apărute între inculpat și partea vătămată și existența unei hotărâri civile*), aducând atingere dreptului la un proces echitabil, care nu poate fi considerat efectiv decât dacă susținerile părților sunt examinate de către instanță, aceasta având obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și elementelor de proba sau cel puțin de a le aprecia (hotărârea CtEDO *Achina versus Romania*).

Așadar, **instanța de apel nu a soluționat fondul apelului, or nu există o coroborare între probele aduse în confirmarea învinuirii și cele prezentate în favoarea achitării inculpatului și hotărârea instanței de apel este lipsită de o motivare** în sensul art. 6 CoEDO și cerințele prevăzute la pct. 8) alin. (1) art. 417 Cod de procedură penală, or hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic-inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic-superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

Reieșind din cele descrise, Colegiul constată că, chestiunile asupra cărora instanța de apel trebuia să se pronunțe, nu au fost examinate în mod corespunzător, ca o chestiune de proces echitabil.

Astfel, se impune concluzia de dispunere a rejudecării cauzei de instanța de apel și de nepreluare a concluziilor instanței ce judecă fondul învinuirii aduse, pe motiv că erorile de drept admise nu pot fi înlăturate de către instanța de recurs în prezenta procedură, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza în fond, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor legii procesual-penale.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, ținând cont de motivele expuse în prezenta decizie și de motivele invocate în recursul declarat, iar ca urmare să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

8.1. Deoarece decizia instanței de apel este desființată și prin sentință inculpatului nu i-a fost aplicată măsură preventivă privativă de libertate, se dispune eliberarea acestuia din arest preventiv, dacă a fost reținut în baza deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 aprilie 2022 și dacă în privința acestuia nu este aplicată măsură preventivă sub formă de arest sau acesta nu execută pedeapsă penală în baza altor hotărâri judecătorești, or, din oficiu, nu pot fi invocate motive pentru a deține persoana în continuare în arest preventiv.

9. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e:

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Grigore Bîtcă în numele inculpatului, casează total deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 aprilie 2022, în cauza penală privindu-l pe *Curașin Eduard xxxxx* și dispune rejudecarea cauzei, în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Curașin Eduard xxxxx urmează a fi eliberat imediat din penitenciar dacă a fost reținut în baza deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 aprilie 2022 și dacă în privința acestuia nu este aplicată măsură preventivă sub formă de arest sau acesta nu execută pedeapsă penală în baza altor hotărâri judecătorești.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia pronunțată integral la 17 februarie 2023.

Președinte

Nadejda Toma

judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

Iurie Diaconu

Victor Boico